

Vraaggestuurd werken

Vzw Pegode

• EASPD blaast 15 kaarsjes uit

• Dienst Ondersteuningsplan:
Perspectief 2020 krijgt vorm

• Multifunctionele Centra:
jongeren flexibeler
begeleiden

‘Oppassen voor stagnatie’

EASPD (European Association of Services for Persons with Disabilities) is de Europese koepel van voorzieningen voor personen met een handicap. Onlangs heeft de associatie haar 15-jarig bestaan gevierd. Luk Zelderloo, secretaris-generaal: ‘We hebben veel bereikt, maar het werk is nog zeker niet af.’

EASPD zou kunnen worden omschreven als de Europese lobbygroep van de voorzieningen. Luk Zelderloo: ‘Bij de oprichting van onze associatie speelde vooral de vaststelling dat veel beleidsbeslissingen over mensen met een handicap Europees zijn, terwijl de voorzieningen tot dan toe in Europa geen stem hadden. In de eerste plaats heeft EASPD hen die stem gegeven.’

Non-profit

België was bij de medestichters van EASPD, in de persoon van onder meer Luk Zelderloo zelf. ‘We waren met twee Belgen, een Ier, een Oostenrijker en een Nederlander. Nu vertegenwoordigen we meer dan 10.000 voorzieningen in heel Europa. Belangrijk is dat 95 % van onze leden non-profitorganisaties zijn. Over het algemeen is EASPD geen voorstander van marktwerking in onze sector.’

Behalve de voorzieningen een stem geven in het Europese beleid, wil EASPD ook informatie uitwisselen tussen de leden onderling. ‘De bedoeling is om zoveel mogelijk van elkaar te leren, om zo de dienstverlening aan personen met een handicap overal in Europa te verbeteren.’

VN-verdrag

Inhoudelijk streeft EASPD in de eerste plaats naar een correcte implementatie van het VN-verdrag inzake

de rechten van personen met een handicap. ‘Dat betekent dat we streven naar inclusie. Voor voorzieningen heeft dat belangrijke consequenties: de dienstverlening moet naar de mens komen in plaats van de mens naar de dienstverlening.’

EASPD is vooral op drie terreinen actief: onderwijs, tewerkstelling, en wonen. ‘In het onderwijs is de Europese trend duidelijk meer inclusie: kinderen met een handicap moeten zoveel mogelijk worden opgenomen in het reguliere onderwijs. In de tewerkstelling zien we hetzelfde verhaal: gespecialiseerde diensten als beschutte werkplaatsen worden niet afgeschaft, maar zoveel mogelijk gebruikt als springplank naar een job in het

reguliere arbeidscircuit. En op het gebied van wonen voert *community based living* de bovenaan: mensen met een handicap niet in aparte instellingen laten wonen, maar zoveel mogelijk in hun gewone omgeving.’

Ook in België is inclusie al gedeeltelijk gerealiseerd, vindt Luk Zelderloo, maar toch moeten we niet al te hoog van de toren blazen. ‘Dat minister Smet van onderwijs nu toch weer aparte klasjes voor kinderen met autisme wil installeren, gaat bijvoorbeeld in tegen de geest van inclusie. Anderzijds is er op het gebied van wonen wel veel gebeurd. Wallonië heeft duidelijk nog een achterstand, maar Vlaanderen heeft al heel wat gedaan om kleinere woonvormen te organiseren. Het is waar dat er nog veel grote instellingen bestaan, maar in veel gevallen zijn die alleen nog een administratieve koepel voor veel verschillende kleinere leefeenheden. De geesten zijn de laatste jaren duidelijk gerijpt.’

‘Toch wordt er nog altijd te veel gedacht vanuit wat organisaties denken dat mogelijk is, in plaats van te focussen op de ondersteuningsnaden van het individu. We kijken uit naar het werk van de veranderingsmanager die minister Vandeuren heeft aangesteld!’

‘De dienstverlening moet

naar de mens komen in

plaats van de mens

naar de dienstverlening’

EASPD blijft inclusie Europees bevorderen

Crisis

De hefboom voor die evoluties is duidelijk het VN-verdrag geweest, en de jarenlange voorbereiding ervan. 'Dat verdrag heeft veranderd hoe voorzieningen hun rol zien, maar ook hoe mensen met een handicap en de overheid hun rol zien. Er is heel wat in beweging gezet, en die evolutie is onomkeerbaar. Alleen merken we nu dat door de crisis de meest innovatieve projecten rond inclusie het eerst sneuvelen. Dat is een trend die ons verontrust. We moeten oppassen voor stagnatie.'

'Hoe dat komt? In elk geval niet omdat inclusief wonen te duur zou zijn. Studies hebben juist het tegendeel uitgewezen. Misschien komt het doordat inclusieve projecten per definitie kleinschalig zijn, en dus minder zichtbaar. Dat is het nadeel van hun succes.'

'Misschien speelt ook mee dat, zoals iemand met een handicap het onlangs uitdrukte, het VN-verdrag wel de taal van overheden heeft veranderd, maar misschien nog niet volledig het denken. Inclusie en *full citizenship* zijn echte buzzwords geworden. Maar de daden volgen nog niet altijd.'

Uitdaging

Het werk is dus zeker nog niet af, zegt Luk Zelderloo. 'Onze grootste uitdaging is nu om onze kennis en knowhow ook buiten de gehandicaptensector zoveel mogelijk te verspreiden: scholen, sociale woonmaatschappijen, de VDAB, enzovoort. Alleen zo kunnen we verder bouwen aan een echt inclusieve samenleving.'

Kleis wordt Kenniscentrum Sociaal Europa

Professionals in de sociale sector hebben waarschijnlijk al gehoord van Kleis. De organisatie informeert en ondersteunt de diensten, organisaties, federaties en overheden in de social-profitsector rond Europese subsidies en het Europese sociale beleid. Sinds kort heeft Kleis een andere naam gekregen: het Kenniscentrum Sociaal Europa.

Het Kenniscentrum Sociaal Europa is een samenwerkingsverband van negen belangrijke koepelorganisaties binnen de social profitsector (waaronder Vlaams Welzijnsverbond, Pluralistisch Platform Gehandicaptenzorg en VLAB).

De naamsverandering is het gevolg van de reorganisatie die Kleis de jongste jaren heeft doorgemaakt. De vereniging werkte sinds enige tijd aan de verbreding, verdieping en herfinanciering van haar

werking. Kleis was in het verleden vooral actief in de welzijns- en gezondheidssectoren. Het Kenniscentrum Sociaal Europa richt zich nu ook op de bredere sociale economie, de toeleiding van kansengroepen naar de arbeidsmarkt en de socio-culturele sector.

Naast het oorspronkelijk werkdomein 'informeren over Europese subsidies' wordt het ruimere Europese sociaal beleid opgevolgd. Ook de voorzieningen voor personen met een handicap die meer willen weten over Europese subsidies, projecten en Europees beleid kunnen bij het Kenniscentrum Sociaal Europa terecht.

Meer info

Kenniscentrum Sociaal Europa
Kolonel Bourgstraat 122/4
1140 Brussel

✉ info@kcse.eu

☎ 02 205 00 45

💻 www.kcse.eu

Vraaggestuurd

De vzw Pegode biedt ondersteuning op maat aan mensen met een beperking. Via een beheersovereenkomst met het VAPH heeft de vzw zijn werking grondig bijgestuurd. Directeur Bies Henderickx legt uit.

werken met Pegode

Bies Henderickx: 'Pegode is ervan overtuigd dat de levenskwaliteit van personen met een handicap door een persoonsgerichte en trajectmatige ondersteuning nog gevoeliger kan worden verhoogd. We doen dat onder meer door gebruik te maken van de regelluwe omgeving die minister Vandeuren voorziet voor vernieuwende projecten. Daardoor wordt het mogelijk om onze middelen op een andere manier in te zetten en zo meer zorg op maat te geven.'

Zorgvernieuwing

Een kernpunt voor Pegode is om een naadloze overstap te organiseren van residentiële naar meer ambulante ondersteuning. 'Bijvoorbeeld van arbeidszorg naar echte tewerkstelling, al dan niet met arbeidsondersteunende maatregelen. Of door onze cliënt ruimere mogelijkheden te bieden om zelf te participeren in kwalitatieve huisvesting en mobiliteit.'

Met een globaal pilootproject zorgvernieuwing wil Pegode nu de efficiëntie en effectiviteit van haar middelen verhogen. 'In een eerste fase wil het project de omslag maken van een aanbodsgepaste zorg naar een organisatie die werkt op basis van vraagsturing. Om de rechtszekerheid daarbij te waarborgen, hebben we met het VAPH een beheersovereenkomst getekend (zie kaderstukje).'

Bies Henderickx: 'De overeenkomst omschrijft onder meer welke middelen Pegode tot nu toe ontvangt, en hoe ze worden omgezet in de nieuwe structuren. Ze legt ook minimale resultaatsverbintenissen vast, op basis van wat Pegode nu al met de huidige middelen realiseert. Dat resultaat wordt vastgelegd in aantallen aanwezigheden en begeleidingen die we moeten halen.'

Verschillende projecten

De beheersovereenkomst was de eerste en noodzakelijke stap om gaandeweg de beschikbare middelen meer inclusief in te zetten.

'Vanaf 2012 wil Pegode via verschillende projecten meer vraaggestuurd gaan werken. Belangrijke zorgvernieuwende projecten zijn bijvoorbeeld de dienst ondersteuningonderhandeling en zorginkoop.'

Pegode is ook structurele samenwerkingsverbanden aangegaan met sectorale en intersectorale partners. 'We investeerden mee in de oprichting van OpMaat (zie p. 8) en werken samen met hen aan instrumenten die op een onafhankelijke wijze de kwaliteit van leven meten. Met de sociale huisvestingsmaatschappijen van Ideale woning, MGW, Voorkempen en lokale OCMW's lopen samenwerkingsprojecten rond aangepaste huisvesting en samenwerking met lokale dienstencentra. Pegode is ook aandeelhouder en oprichtend lid van Inclusie Invest CVBA – VSO en investeert op die manier mee in alternatieve huisvesting.'

Pegode reorganiseert voorts haar mobiliteitsondersteuning naar het model van een dienst aangepast vervoer en zoekt samenwerking met lokale en bovenlokale diensten en overheden. 'We werken een samenwerkingsproject uit met GOB De Ploeg dat inzet op supported employment,

waarmee trajecten vanuit begeleid werken naar tewerkstelling moeten kunnen slagen. Er zijn ook samenwerkingsverbanden met regionale collega-organisaties om flexibeler op basiszorgvragen te kunnen antwoorden. En met de gemeente Kontich en het OCMW wordt het concept van een sociaal economieproject uitgewerkt.'

'Pegode ondersteunt tot slot een groep ouders die op zoek gaan naar ondersteuning door de activering van het eigen netwerk, de mantelzorg, reguliere diensten en solidaire inzet van professionele middelen. De dagondersteuning zet in op begeleid werken, maar ook op ambulante projecten rond vorming, training en vrijetijd.'

Regie

Veel projecten dus, die elk een andere doorlooptijd hebben en elk op hun manier pionierswerk zijn. 'We zijn ons daar heel sterk van bewust', zegt Bies Henderickx. 'Daarom steunen we ook op een zeer betrokken groep van verschillende stakeholders. De deskundigheid en het engagement van de medewerkers en de betrokkenheid van het netwerk zijn bijzonder belangrijk. Met als einddoel voor onze cliënten: een kwaliteitsvol bestaan waarover ze zelf de regie hebben.'

Beheersovereenkomst

Bij een oproep naar zorgvernieuwingsprojecten in 2010 heeft een aantal voorzieningen een project ingediend waarvan de werking afwijkt van de geldende erkennings- en subsidiëringvoorwaarden van de bestaande zorgvormen. Om de voorzieningen toe te laten om hun project effectief te realiseren, werd de mogelijkheid voorzien om dat in een regelluw kader te doen. Binnen die proeftuin kan dan worden geëxperimenteerd, waarbij binnen een omschreven kader kan worden afgeweken van de geldende reglementering.

In het regelluwe kader blijven de rechten van de gebruiker gevrijwaard, net als de rechten van de werknemers. De gemaakte afspraken en spelregels rond de proeftuin worden opgesteld in een beheersovereenkomst tussen de voorziening en het VAPH.

Een van de uitdagingen binnen het plan Perspectief 2020 van minister Vandeuren is het uitwerken van een nieuw financieringssysteem. Het werken met beheersovereenkomsten biedt hier mogelijkheden.

uit de startblokken

Perspectief 2020 van minister Vandeuren is een veelomvattend plan om de gehandicaptenzorg te verbeteren en inclusiever te maken. Een werk van lange adem, maar de eerste resultaten zijn nu al te zien. Zo schieten de Diensten Ondersteuningsplan binnenkort uit de startblokken.

Vanaf eind dit jaar gaan de eerste Diensten Ondersteuningsplan (DOP) van start, begin 2012 volgt de rest. Jos Theunis, afdelingshoofd van de afdeling Zorg van het VAPH: 'De regel is dat er maximum drie DOP's per provincie zijn, maar in de meeste provincies is ervoor gekozen om één dienst op te richten. In totaal zullen er 6 dergelijke diensten zijn.'

Voortraject

De DOP's zijn een onderdeel van het 'voortraject': de fase vóór iemand ingeschreven is bij het VAPH en een beroep doet op handicap-specifieke dienstverlening.

Jos Theunis: 'De DOP's moeten uitmaken welke zorg iemand met een handicap nodig

heeft, en hoe die zorg zo inclusief mogelijk kan worden georganiseerd. Inclusief betekent onder meer dat we eerst kijken wat de mantelzorgers kunnen én willen opnemen – beide zijn belangrijk. Daarna bekijkt de DOP wat de reguliere diensten kunnen doen: bijvoorbeeld gezinszorg, of maaltijdleveranciers. Pas in laatste instantie bekijkt de DOP welke handicapspecifieke dienstverlening de lacunes kan vullen die de andere soorten ondersteuning niet bieden.'

'Het komt er dus op neer dat we niet blind gebruikmaken van het zorgaanbod, maar een grondig ondersteuningsplan opstellen dat het volledige spectrum van hulp binnen en buiten het VAPH in kaart brengt: wie kan wat

doen, zo inclusief mogelijk met alles wat in de omgeving van de persoon met een handicap voorhanden is.'

Voordelen

De DOP's zijn bedoeld voor mensen die nog naar zorg moeten worden toegeleid. 'Voor wie al wordt begeleid door een zorgdienst of voorziening, verandert niets. Niemand is ook verplicht om gebruik te maken van de DOP. Maar we zijn er wel van overtuigd dat het systeem veel voordelen heeft.'

'Een DOP helpt immers om uit te maken hoe personen met een handicap hun leven willen inrichten en welke middelen er zijn om die wensen te realiseren. Daardoor is het heel goed mogelijk dat iemand die in principe in een tehuis voor werkenden of niet-werkenden zou worden opgenomen, toch kan blijven wonen in zijn vertrouwde omgeving dankzij mantelzorg en reguliere ondersteuning, in combinatie met VAPH-zorg. Dat is ontegensprekelijk een voordeel.'

Mentororganisatie

Omdat de methode met de Diensten Ondersteuningsplan nieuw is, wordt binnenkort ook een mentororganisatie opgericht die de DOP's zal ondersteunen. De mentororganisatie organiseert vormingen, fungeert als helpdesk voor de DOP's en zal ook de nodige tools ontwikkelen waarmee het systeem van zorgvraagverduidelijking gemakkelijker kan verlopen. Zo kan de dienstverlening van de DOP's verder worden verbeterd en gestroomlijnd.

Vraagje voor het VAPH?

www.vaph.be

Provinciale Afdelingen

(voor vragen over uw persoonlijk dossier)

Prov. Afd. Antwerpen

Potvlietlaan 5,
2600 Berchem
☎ 03 270 34 40
☎ 03 270 34 41
✉ antwerpen@vaph.be

Prov. Afd. Vlaams-Brabant

Vlaams Administratief Centrum,
Diestsepoort 6 bus 57, 3000 Leuven
☎ 016 31 12 11
☎ 016 31 12 29
✉ leuven@vaph.be

Prov. Afd. Limburg

Ilgatlaan 7, 3500 Hasselt
☎ 011 27 43 54 ☎ 011 28 51 09
✉ hasselt@vaph.be

Prov. Afd. Oost-Vlaanderen

Kortrijksesteenweg 788,
9000 Gent
☎ 09 269 23 11,
☎ 09 269 23 39,
✉ gent@vaph.be

Prov. Afd. West-Vlaanderen

Magdalenastraat 20, 8200 Brugge
☎ 050 40 67 11, ☎ 050 39 36 80
✉ brugge@vaph.be
Nieuw adres vanaf 7 februari 2012:
Jacob van Maerlantgebouw,
Koning Albert I-laan 1.2 bus 55,
8200 Brugge
☎ 050 40 67 11, ☎ 050 39 36 80
✉ brugge@vaph.be

Antennepunt Brussel

Sterrenkundelaan 30 – lokaal 004
1210 Brussel,
☎ 02 225 84 62, ☎ 02 225 84 05
✉ brussel@vaph.be
Open op maandag en woensdag van
9.15 tot 12.15 u. en van 14 tot 16 u.

(in juli en augustus alleen op woensdag)

Communicatiedienst

(voor algemene vragen)
Sterrenkundelaan 30, 1210 Brussel
☎ 02 225 85 97
☎ 02 225 84 05
✉ informatie@vaph.be

Centrale Registratie Zorgvragen

Antwerpen

Coördinatiepunt Handicap,
Provincie Antwerpen
Boomgaardstraat 22 bus 100, 2600 Berchem
☎ 03 240 61 79, ☎ 03 240 61 62
✉ jessie.thys@welzijn.provant.be

Jongeren

Jos Theunis
afdelingshoofd
afdeling Zorg

In een tiental minderjarigenvoorzieningen loopt momenteel een experimenteel project waarbij de voorzieningen worden omgevormd tot 'multi-functionele centra' (MFC). De bedoeling is dat dergelijke centra vlot kunnen overschakelen van residentiële opvang naar begeleiding aan huis, en alles wat daartussenin ligt.

Residentiële instellingen voor kinderen en jongeren zijn aan heel wat regels gebonden voor hun personeelsbezetting en –invulling. Ze kunnen zelf wel vormen van ambulante opvang realiseren, maar administratief is dat een zware opgave, en in de praktijk gaan residentiële instellingen nog te weinig tot ambulante opvang over.

Daarom is nu een experiment opgestart in een 'regelluw kader' dat het mogelijk maakt om vlot over te schakelen van volledig residentiële opvang naar bijvoorbeeld alleen dag- of nachtopvang, of ondersteuning aan huis, en omgekeerd.

Schotten weg

Binnen de instellingen die deelnemen aan het experiment, worden de schotten tussen de residentiële en semi-residentiële afdelingen, en eventueel het

observatie- en behandelingscentrum, afgebroken en wordt alles in één groot MFC gegroepeerd. Personeel kan zo flexibel worden ingezet waar nodig, zodat ook de cliënt vlot de overstap kan maken van het ene systeem op het andere.

Jos Theunis, afdelingshoofd afdeling Zorg: 'Opvang in voorzieningen is soms noodzakelijk, maar moet tot een minimum worden beperkt. Een kind is vaak het beste af in de thuissituatie. Als het daar moeilijk gaat, kan het goed zijn om een tijdje in de voorziening te verblijven, waarna het misschien weer mogelijk wordt om naar huis te gaan, met ambulante ondersteuning. Of: iemand woont al vrij lang in een residentiële instelling, maar kan toch stapsgewijs weer naar de thuissituatie evolueren via ambulante begeleiding.'

Veralgemenen

'Via de MFC's willen we zo goed mogelijk aansluiten op de vraag van de jongeren, zonder te worden gehinderd door de bestaande administratieve kaders. Als het experiment slaagt, is het de bedoeling om het te veralgemenen naar de volledige sector voor minderjarigen.'

Limburg
Coördinatiepunt Handicap
Provincie Limburg
Universiteitslaan 1,
3500 Hasselt
☎ 011 23 72 18
☎ 011 23 82 80
✉ coördinatiepunt handicap@limburg.be

Oost-Vlaanderen
Coördinatiepunt Handicap
Provincie Oost-Vlaanderen
Provinciaal administratief centrum
W. Wilsonplein 2,
9000 Gent
☎ 09 267 75 28
☎ 09 267 73 97
✉ kristien.boterbergh@oost-vlaanderen.be

Vlaams-Brabant
Coördinatiepunt Handicap
Provincie Vlaams-Brabant
Provincieplein 1,
3010 Leuven
☎ 016 26 73 08
☎ 016 26 73 01
✉ handicap@vlaamsbrabant.be

West-Vlaanderen
Coördinatiepunt Handicap
Provincie West-Vlaanderen
Hoefijzerlaan 38,
8000 Brugge
☎ 050 44 12 71
☎ 050 44 12 79
✉ rog@west-vlaanderen.be

Brussels Aanmeldingspunt voor Personen met een Handicap (BRAP)
(voor vragen rond handicap in Brussel)
Louis Wittouckstraat 54,
1020 Brussel
☎ 02 421 18 70
✉ info@brap.be
🌐 www.brap.be

Kenniscentrum Hulpmiddelen (KOC)
Sterrenkundelaan 30,
1210 Brussel
☎ 02 225 86 61
☎ 02 225 84 05
✉ koc@vaph.be
🌐 www.hulpmiddeleninfo.be

Stopzetting abonnement of adreswijziging?

U krijgt dit Handblad automatisch om de drie maanden in de bus? Laat ons weten als u verhuist of Handblad niet langer wenst te ontvangen. Stuur een mail naar handblad@vaph.be, of bel 02 225 84 54. Ook als u Handblad door een fout in ons bestand dubbel krijgt, zouden we het appreciëren dat u ons dit meedeelt. Alvast bedankt voor uw medewerking!

Een Dienst Ondersteuningsplan (zie p. 6) kan een goede opstap zijn naar meer inclusie. De DOP's zelf worden pas binnenkort opgestart, maar de techniek om iemands wensen en mogelijkheden in kaart te brengen, wordt nu al op verschillende plaatsen toegepast. Ilse Geens, bijvoorbeeld, wordt sinds juli ondersteund door de trajectbegeleidingsdienst OpMaat.

'Stap voor stap verder'

Trajectbegeleiding in de praktijk

'Ik woon al meer dan 10 jaar zelfstandig', zegt Ilse. 'Sinds kort wilde ik mijn leven wat breder opentrekken, nieuwe dingen leren en nieuwe mensen leren kennen. Via de schuldbemiddelingsdienst van het OCMW ben ik terechtgekomen bij OpMaat.'

'Die schuldbemiddelingsdienst had ik een tijdje geleden nodig omdat ik niet goed met geld kon omgaan. Ik heb niet echt schulden, maar ik schuif betalingen wel vaak voor me uit. Tot de facturen zich opstapelden.'

'Gedeeltelijk kwam dat doordat mijn ouders me in het begin dat ik zelfstandig woonde, wat te veel hebben losgelaten. Nu zie ik ze minstens tweemaal per week. En ik heb geleerd om wat meer regelmaat te krijgen in mijn administratie. Daarom heeft de schuldbemiddelingsdienst zelf voorgesteld om de begeleiding af te bouwen. Die houden zich natuurlijk liever bezig met mensen die echt financiële problemen hebben, en zelf ben ik blij dat ik weer wat meer op eigen benen kan staan.'

Vrijwilligerswerk

Tot vorig jaar werkte Ilse in een wasserij. 'Nu ben ik werkloos, vandaar mijn behoefte om iets nieuws te doen – het liefst vrijwilligerswerk, want het is tenslotte het jaar van de vrijwilliger. Daarom komt Lieve van OpMaat nu een à twee keer per maand langs om te bespreken wat ik zou willen doen en wat de mogelijkheden zijn.'

'Zo ben ik onlangs naar een infoavond geweest voor vrijwilligerswerk in de ziekenzorg. In de zomer met rolstoelgebruikers een uitstapje maken, bijvoorbeeld. We staan nog maar aan het begin: ik heb nog niet echt meegedraaid in de vrijwilligerswerking. Maar ik neem wel al regelmatig deel aan een activiteit, zoals samen oliebollen eten. Zo leer ik geleidelijk de andere vrijwilligers kennen.'

Bijleren

Ilse wil ook bijleren. Via OpMaat heeft ze zich daarom ingeschreven voor een cursus gezond en lekker koken. 'Een goede manier om niet altijd hetzelfde te moeten klaarmaken voor mezelf en ideeën op te doen. Het is ook een fijne groep – met mijn 40 jaar ben ik de jongste! En volgend jaar ga ik op internetcursus, want omgaan met de computer is niet altijd even eenvoudig.'

Op die manier kan Ilse haar sociaal leven uitbreiden en zelfstandig wonen zonder al te veel professionele ondersteuning. 'Na mijn wat moeilijke start, trek ik goed mijn plan. Nu wil ik stap voor stap verdergaan en dingen bijleren. Binnenkort staan nog andere infoavonden van vrijwilligersorganisaties gepland. Ik ben benieuwd!'

Handblad is een driemaandelijks serviceblad van het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap. Verantwoordelijke uitgever: Laurent Bursens, Sterrenkundelaan 30, 1210 Brussel. Redactie en realisatie: Jansen & Janssen – www.jaja.be.
Volgend nummer: maart 2012